

A person wearing a helmet and sunglasses is riding a fat bike on a snowy trail. The background is a winter forest with snow-covered trees and a clear blue sky. The person is smiling and looking towards the camera.

≡ PUDASJÄRVI ≡

VAIN
HYVIÄ
SYITÄ

Keinot päätöksenteon viestinnästä –
pohjustus keskusteluun
yhteisövaliokunnassa 8.2.2023

Kuntalaki 29 §

Viestintä kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Kunnan on huolehdittava, että toimielinten käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta annetaan esityslistan valmistuttua yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia tietoja yleisessä tietoverkossa. Kunnan on verkkoviestinnässään huolehdittava, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä toteutuu.

Viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet

Kuntalaki 29 §

- Viestintäpykälä koskee siis kaikkea kunnan toimintaa. Kunnan toiminta määritellään laissa niin, että se kattaa kaiken, missä kunta on mukana. Tiedottaminen, valmistelun avoimuus ja vuorovaikutus ulottuvat siis myös kuntayhtymiin, kunnallisiin yhtiöihin ja yhteistyöhankkeisiin.
- *Tehokkainta vuorovaikutus on asioiden valmistelun alkuvaiheissa, jolloin osallistumisella on vielä paljon merkitystä ja vaikutusta.* Kuntalaki edellyttää, että viimeistään asian tullessa jonkin toimielimen käsittelyyn ja esityslistan valmistuttua asiasta on annettava tietoa yleisessä tietoverkossa. Tämä on käytännöllisintä hoitaa julkaisemalla esityslistat liitteineen internetissä osana asianhallinnan sähköistä prosessia.
- *Merkittävimpiä asioita on syytä nostaa erikseen ja näyttävämmiin esille*
- Viestinnän on kohdeltava kaikkia tasavertaisesti

Viestintä luo yhteisöllisyyttä ja elinvoimaa

- *Yksisuuntaisesta kunnallisesta tiedottamisesta on tultu kaksisuuntaiseen ja vuorovaikutteiseen viestintään, jossa kuntalainen määrittelee viestinnän tarpeen ja on tasavertainen keskustelija ja asiantuntija itseään koskevissa asioissa.*
- Edelleenkin on tärkeä huolehtia palveluviestinnästä, jotta kuntalainen tietää, mitä palveluita hän voi saada, mistä ja milloin. Kaiken ulkoisen viestinnän perustana on toimiva sisäinen viestintä; samalla henkilöstöviestintä parantaa henkilöstön työskentelyedellytyksiä.
- *Viestintä on strateginen työväline. Se on demokratian ja palvelun edellytys sekä välttämätöntä kaikessa uudistamisessa. Oikea-aikainen viestintä varmistaa asioiden hyvän valmistelun ja päätöksenteon.* Viestintä on keskeinen johtamisen väline, ja vuorovaikutuksen merkitys johtamisessa korostuu entisestään.
- Nykyaikaisia viestintämahdollisuuksia aktiivisesti hyödyntävä julkinen hallinto herättää myös luottamusta kuntalaisissa ja sidosryhmissä.
- *Kunta on kuntalaisia varten, ja kuntalaisten tulee voida osallistua yhteisten asioiden käsittelyyn. Edustuksellista demokratiaa täydentävät monet suoran osallistumisen keinot. Niillä saadaan kuntalaistietoa ja uusia näkökulmia, ideoita ja jopa innovaatioita.*
- Suunnitelmallinen vuorovaikutus asioiden valmistelijoiden, kuntalaisten ja luottamushenkilöiden kesken rakentaa tervettä pohjaa päätöksenteolle. Lopulta kuntalaisten valitsevat edustajat ottavat vastuun kokonaisuuden kannalta parhaiksi arvioiduista ratkaisuista.

Viestinnän roolit

- *Virkakoneiston on tarjottava faktoja – niin myönteisiä kuin kielteisiäkin – ilman henkilökohtaisia tai poliittisia painotuksia*
- *Toimielimet luovat omilla tehtäväalueellaan edellytyksiä läpinäkyvälle toiminnalle asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa*
- *Luottamushenkilöt käyvät arvokeskustelua*
 - Luottamushenkilöiden rooli on tärkeä arvo- ja linjakeskusteluissa sekä avoimen viestintäilmapiirin aikaansaamisessa.
 - Valmistelu- ja päätösviestinnässä on kuitenkin noudatettava suunnitelmallisuutta, korrektaa ja yhtenäistä linjaa sekä lakeja.
 - Poliittisten päättäjien rooliin kuuluu visiointi ja kommentointi heidän omasta näkökulmastaan.
 - On myös hyvä muistaa, että poliittiset luottamushenkilöt toimivat työnantajan roolissa, ja heidän toiminnallaan on merkitystä erityisesti henkilöstön motivoinnissa

Viestinnän roolit

- Johdolla vastuu päivittäisestä viestinnästä
 - Käytännön viestintävastuu on toimivalla johdolla ja viestintähenkilöstöllä. Toimiva johto vastaa viime kädessä päivittäisestä palvelu- ja päätösviestinnästä.
- Viestintävastaava hoitaa käytännön viestinnän
 - Viestintävastaavalla tulee olla itsenäinen asema viestinnän linjausten toteuttamisessa, mutta julkiset kannanotot merkittävistä kysymyksistä kuuluvat ylimmälle johdolle. Viestintävastaava on johdon valmentaja ja taustatuki ammattimaisen viestinnän kysymyksissä.
 - Viestintä kuuluu kaikille organisaation jäsenille. Viestinnän ammattilaisten työ painottuu yhä enemmän itse tekemisestä kouluttamiseen ja sparraamiseen. He valmentavat johtoa ja koko organisaatiota viestimään.
 - Viestintävastaava huolehtii siitä, että kunnassa on käytössä toimivat ja monipuoliset viestintäkanavat ja riittävästi keskustelufoorumeja.
 - Viestintävastaava on julkaisujen ja verkkosivujen päätoimittaja ja hoitaa käytännön mediayhteyksiä.
 - Viestintävastaava koordinoi ja kehittää organisaation muuta viestintää ja vetää kuntakonsernin viestintäverkostoja.

Viestinnän roolit

- Jokainen viestii omalla paikallaan Jokainen organisaation jäsen on viestijä omassa työroolissaan: uutismedian haastateltavana omasta työstään, henkilöstön keskuudessa yhteishengen kehittäjänä, kuntalaisten kanssa asioidessaan, omassa lähipiirissään ja sosiaalisessa mediassa työasioista keskustellessaan.
- Jokainen tietystä palvelukokonaisuudesta vastuullinen henkilö huolehtii siitä, että omaa työtä koskevat tiedot ovat ajan tasalla julkisilla ja sisäisillä verkkosivustoilla.
- Julkiseen keskusteluun osallistuminen on kaikkien oikeus, mutta oma rooli, sen edellyttämä asenne ja korrekti toimintatapa työnantajaa kohtaan on syytä muistaa.
- Varsinaiset lausunnot organisaation toiminnasta antaa aina toiminnasta vastaava johto.

Ideasta valmisteluun ja päätöksentekoon

- Kuntalaki velvoittaa kuntaa tiedottamaan valmistelussa olevista asioista sekä siitä, millä tavoin kuntalaiset voivat osallistua päätösten valmisteluun. ***Vuorovaikutus alkaa jo ideoiden esittämisestä ja vastaanottamisesta.*** Mitä hyötyä on varhaisesta julkisuudesta?
 - Kuntalainen saa tietoa ja voi vaikuttaa.
 - Valmistelija saa uusia ideoita ja näkökulmia.
 - Henkilöstö hahmottaa kunnan tilanteen kokonaisuuden.
 - Luottamushenkilö saa monipuolista informaatiota ennen päätöksentekoa.
 - Kunta on aktiivinen toimija yhteiskunnassa.
 - Sidosryhmät pystyvät suunnittelemaan omaa toimintaansa

- Suunnittele valmistelu- ja päätösviestintä
 - Päätöksentekoa edeltävä julkisuus auttaa luottamushenkilöitä saamaan monipuolista palautetta jo ennen ratkaisujen tekoa, ja heidän tulisi edellyttää valmistelijoilta esitysten tuomista julkisuuteen jo ennen kokouskäsittelyä.
- Valmistelujulkisuus lisää valmistelun laatua ja luotettavuutta.
 - Valmisteluvaihe kiinnostaa mediaa ja kuntalaisia enemmän kuin valmiit asiat. Huolellinen valmisteluviestintä saa näkyvyyttä, tekee asiat tutuiksi prosessin kuluessa ja säästää työtä päätösvaiheen viestinnässä
 - Osallistumiseen kannustava viestintä alkaa siitä, että kuntalaisten mielipidettä kysytään ja heille tarjotaan mahdollisuus esittää vaihtoehtoja.
 - Aktiivista viestintää on ylläpidettävä silloinkin, kun ei ole erityisesti uutta kerrottavaa, jotta huhut eivät täytä tyhjiötä. Nopeatempoisessa mediamaailmassa on syytä pitää valmisteltavien asioiden ja päätösehdotusten viestinnän aloite omissa käsissä.
- Valmisteluviestinnässä on hyvä hyödyntää monia välineitä, jotta kaikki asiasta kiinnostuneet varmasti saavat tiedon työn etenemisestä. Valmisteltavasta asiasta kerrotaan:
 - tavoitteet perusteluineen
 - valmistelun nykytila ja eteneminen
 - vaihtoehtojen vaikutukset
 - mahdollisuudet osallistua valmisteluun.

Asukkailla on oikeus saada yhteys valmistelijoihin ja päättäjiin. Palautteen vastaanotosta ja käsittelystä on luonnollisesti myös huolehdittava. *Asukastilaisuudet ovat hyvä keino saada aikaan vuoropuhelua*, mutta myös sosiaalista mediaa on käytettävä ja seurattava.

- Aktiivinen, mutta neutraali ja faktoja havainnollisesti ja ymmärrettävästi esittelevä tiedottaminen antaa kullekin mahdollisuuden muodostaa oma näkemyksensä asiasta, ottaa kantaa ja antaa päätöksentekijöille evästystä asiasta.

Tiedota päätöksistä heti

- Päätösviestintä on osa päätöksenteon prosessia
- Tiedotusvälineitä ja kuntalaisia kiinnostavista päätöksistä on syytä kertoa heti päätöksenteon jälkeen, vaikka pöytäkirjat valmistuvat ja tarkastetaan myöhemmin. Päätökset voidaan päivittää kokouksessa suoraan asianhallintajärjestelmään ja julkaista internetissä, ***kunhan verkkosivuilla käy ilmi, että kyse on vielä tarkastamattomasta pöytäkirjasta.*** Jos päätös koskee yksittäistä henkilöä, hänelle on kohteliasta yrittää ilmoittaa päätöksestä ensimmäisenä.
- Uuden kuntalain mukaan kunnan päätökset annetaan kuntalaisille tiedoksi verkossa. Tämä koskee myös viranhaltijapäätöksiä, jos niihin on kunnallisvalitusoikeus. ***Ilmoitustaulu ei enää ole pakollinen***

- Suljetun kokouksen keskusteluja ei kerrota ulos, mutta mahdollisista äänestyksistä ja pöytäkirjaan merkityistä eriävistä mielipiteistä tiedotetaan päätöksen ohella.
- Kesken kokouksen ei ole korrektia välittää tietoja ulkopuolelle, vaan päätöksistä on syytä tiedottaa keskitetysti heti kokouksen jälkeen.
- Suljetun kokouksen keskustelut ovat luottamuksellisia, mutta omista puheenvuoroista saa kertoa.
- Kun toimielimen päätös etenee vielä esityksenä ylemmälle päätöksentekotasolle, tämä on tuotava viestinnässä selkeästi esiin. Myös siitä on tiedotettava, jos ylempi toimielin ottaa asian itselleen päätettäväksi
- Siihen saakka, kunnes asia on ratkaistu lopullisesti päättävässä elimessä, keskustelu siitä on avointa ja toivottavaa mahdollisimman laajan näkemyksen muodostamiseksi. Esimerkiksi yhden lautakunnan näkökulma budjettikysymykseen voi olla erilainen kuin kunnan kokonaisbudjetista vastaavan valtuuston näkemys. *Poliittiset painotukset ja muut intressit vaikuttavat mielipiteisiin, ja niille tulee antaa tilaa.*

Menetelmät ja aktiivisuus ratkaisevat – reflektointia ja keskustelua nykyistä menetelmistä

-Pudasjärven kaupungilla on yhteisöllisyysohjelma, missä on määritelty miten kuntalaisia osallistetaan valmistelusta lähtien aina päätöksentekoon asti. Onko tässä kehittämistä?

-Miten parannetaan viestintää valmistelusta sekä päätöksenteosta Pudasjärvellä? Yleisesti ottaen organisaatiomme viestinnässä ja niiden vastuissa on kehittämisen varaa, niin palvelu- kuin päätösviestinnässä.

-Valiokuntien toiminnasta kaivataan 3-6kk välein blogikirjoitusta, jossa käsitellään valiokuntien työskentelyä. Paikallismediat poimivat näistä toisinaan juttuja lehteen.

-Kuntalaisten aktivointi ja kiinnostuksen herättäminen on tärkeää, miten tässä onnistutaan?

- kyselyt ja kuulemiset, keskustelutilaisuudet, kyläneuvostot.

- Tiedottaminen valmistelussa olevissa asioista, päätöksentekoon etenevistä asioista ja päätöksistä.

- Useissa kunnissa poimitaan asialistoilta mielenkiintoisimpia aiheita ja tehdään näistä valmiiksi tiedotteet jaettavaksi ennen päätöksentekoa ja päätöksenteon jälkeen.(Tällöin tietenkin pöytäkirjat ovat usein vielä tarkistamattomia)

-Päätäjien osallistuminen tapahtumiin mm. markkinat joissa kaupunki mukana. Luodaan avointa ja keskustelevaa ilmapiiriä. Miten päättäjät ovat tämän kokeneet?

-Kaikki tiedotteet ja päätökset eivät nouse uutiseksi tai kahviparlamentin kuumimmaksi asiaksi. Tarvitaan myös pelisilmää siihen, mitä asioita nostetaan tapetille, jotta tärkeät ja kiinnostavat asiat eivät huku massaan.

-Viestintäohjelma on hyväksytty 2019 ja tämä tullaan päivittämään tämän kevään 2023 aikana. Maailma ja viestintäkanavat ovat muuttuneet. Eli nyt on oikea käydä keskustelua kuntamme toimielinten näkyvyyden sekä viestinnän keinoista päätöksenteon osalta.

KIITOS

Diat 1-12, lähtenä: Kuntaviestinnän opas Ohjeet kunnan ja kuntapalveluja tuottavan yhteisön viestintään ja markkinointiin

⇒ PUDASJÄRVI ⇒

VAIN
HYVIÄ
SYITÄ